

O LECTURĂ RAWLSIANĂ A DREPTULUI LA SĂNĂTATE

Ileana Dascălu, dr., lector univ.

Facultatea de Filosofie, Universitatea din București, România

ileana.dascalu@filosofie.unibuc.ro

A RAWLSIAN READING OF THE RIGHT TO HEALTHCARE

Despite its complexity and its systematic treatment of fundamental rights and their importance in ensuring individuals' participation in social life, A Theory of Justice, the magnum opus of American philosopher John Rawls does not provide deeper insights into the issue of healthcare rights. Various readings of Rawls's work from the perspective of healthcare rights are worth noting, perhaps the most important contribution being that of Norman Daniels, who maintains that healthcare rights are a means to ensure fair equality of opportunity, explicitly included by Rawls in the principles of justice that parties in the Original Position choose. The presentation will provide an outline of the theoretical framework whereby one can understand healthcare rights in a just society, and will then focus by some dilemmas stemming from Norman Daniels's interpretation.

În pofida complexității sale, care abordează sistematic o serie de drepturi fundamentale și rolul acestora pentru participarea indivizilor la viața societății, lucrarea filosofului american John Rawls, *A Theory of Justice*, nu aprofundează chestiunea dreptului la sănătate și nici în mod direct pe cea conexă a distribuției resurselor necesare pentru asigurarea acestui drept în mod egal tuturor. Este aceasta o lipsă a teoriei? Se poate argumenta în mod plauzibil că, în absența unei stări de sănătate rezonabile, drepturile fundamentale care influențează motivația noastră de a participa la viața societății sunt doar teoretice. Pe de altă parte, poate fi cuantificat conținutul dreptului la sănătate în același mod ca acela al libertății de exprimare ?

Există câteva lecturi ale lucrării lui Rawls din perspectiva dreptului la sănătate, cea mai importantă fiind aceea a lui Norman Daniels, pentru care acesta este un mijloc pentru asigurarea egalității de șanse, inclusă de Rawls în principiile de dreptate alese de indivizi în poziția originară. Totodată, există și o cunoscută dezvoltare a acestei problematici grație teoriei capabilităților (Amartya Sen, Martha Nussbaum), care deschide calea către

distincția între drepturi/libertăți și capabilități, între drepturi negative și drepturi pozitive, respectiv o structură de principii demne de a fi respectate și mijloacele rezonabile pentru asigurarea funcționării acestora în practică.

Prezentarea propusă va schița în prima parte cadrul teoretic prin intermediul căruia poate fi formulată legitimitatea dreptului la sănătate într-o societate dreaptă, indicând, în final, câteva dileme la care dă naștere interpretarea lui Norman Daniels.

Pentru început, este necesară reconstruirea argumentului prin care Rawls stabilește condițiile în care sunt alese principiile de dreptate, trei aspecte fiind esențiale: imparțialitatea cadrului deliberativ, justificarea publică a principiilor și condiția de rezonabilitate. Avantajele sau dezavantajele care pot cântări în alegerea unor principii cu impact asupra configurării instituțiilor majore nu ar trebui, deci, să afecteze deliberarea.

Din acest punct de vedere nu pare problematică că fiecare individ ar urmări să aleagă pentru sine, urmându-și interesul rațional pe termen lung, acea configurație de principii care să îi garanteze buna funcționare la nivel primar (stare de sănătate, condiții rezonabile de trai, posibilitatea de a-și realiza suficient planurile de viață). Atunci când problema se pune în termeni de resurse disponibile pentru distribuirea serviciilor de sănătate, este important să vedem care sunt tiparele distributive asupra cărora toți participanții la experimentul ipotetic al poziției originare ar fi de acord, presupunând că ei ar decide și cu privire la acest lucru. De exemplu, ar putea justifica utilitarist această distribuție ca fiind necesară pentru maximizarea satisfacției/ a bunăstării/ a fericirii agregate; sau ar putea atrage atenția asupra faptului că o stare bună de sănătate nu este doar rezultatul geneticii, ci, așa cum se întâmplă de multe ori, depinde de resurse pentru menținerea ei, ceea ce înseamnă că nu putem privi general dreptul la sănătate. De multe ori circumstanțele sociale și economice au un impact major asupra sănătății indivizilor, iar, din acest punct de vedere, corelarea dreptului la sănătate cu egalitatea de șanse ar putea fi o lectură revelatoare, deși nu lipsită de dileme.